

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-05-17

Diarienummer 0047/24

Handläggare: Frida Nowotny

Telefon: 031-3680240

E-post: frida.nowotny@stadshuset.goteborg.se

Studieresa till Saint Louis, Missouri i samband med det amerikanska presidentvalet

Förslag till beslut

I valnämnden:

Godkänns studieresa för valnämndens kansli till Saint Louis, Missouri i samband med det amerikanska presidentvalet som äger rum den 5 november 2024.

Sammanfattning

Valnämndens kansli har blivit inbjudna av valchefen i Saint Louis att genomföra studiebesök och observera alla aspekter av genomförandet av det amerikanska presidentvalet som äger rum den 5 november 2024.

För att valnämndens kansli ska kunna fördjupa kunskaper om val och driva utveckling av valadministration framåt är det viktigt att ta intryck av hur valprocesser genomförs i andra länder. De utbyten och relationer som skapats vid tidigare besök och resor bedöms ha varit värdefulla i detta avseende. Genom att observera genomförandet på plats kan valkansliet dra nytta av andra länders erfarenheter och därmed stärka kansliets egen förmåga att hantera olika situationer. Valkansliet bedömer att studieresan för kansliets tjänstepersoner till Saint Louis bör genomföras.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kostnaden för studiebesöket beräknas uppgå till cirka 30 000 kronor per person för resa, logi under vistelsen samt traktamente. Kostnaden ryms inom budget.

Bedömning ur ekologisk dimension

Valnämndens kansli bedömer att resa med flyg är en förutsättning för besöket då alternativa färdmedel tar för mycket tid i anspråk för att på effektivt sätt transportera sig. Klimatkompensation för transporten sker genom Göteborgs Stads klimatväxling för resor i tjänsten.

Bedömning ur social dimension

Valnämndens kansli har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Inbjudan från Saint Louis

Ärendet

Valnämndens kansli har blivit inbjudna av valchefen i Saint Louis till studiebesök i samband med det amerikanska presidentvalet den 5 november 2024.

För att valnämndens kansli ska kunna fördjupa sina kunskaper om val och driva utveckling av valadministrationen framåt är det viktigt att ta intryck av hur valprocesser genomförs i andra länder.

Beskrivning av ärendet

I samband med valen 2022 tog valkansliet i Göteborg emot besök från valadministrationer från Oslo, USA och Kanada för att dela och utbyta erfarenheter. Valnämndens kansli har nu blivit inbjudna av en av dessa besökare, valchefen i Saint Louis, att göra studiebesök i samband med det amerikanska presidentvalet och observera alla aspekter av genomförandet av valet. Det amerikanska presidentvalet äger rum den 5 november 2024.

Reseperioden beräknas till den 31 oktober till den 8 november 2024.

Valnämndens kansli har tidigare genomfört studieresor till nordiska grannar i samband med val. Samtliga studieresor har genererat värdefulla intryck och relationer och bidragit till utveckling av verksamheten. Även valchefens engagemang i den internationella organisationen IGO bedöms varit till gagn och berikat verksamheten.

För att fördjupa kunskaperna om val och driva utvecklingen av valadministrationen framåt är det viktigt att få förståelse för och ta intryck av hur valprocesser genomförs i andra länder. Genom att observera genomförandet på plats kan valkansliet dra nytta av andra länders erfarenheter och därmed stärka kansliets egen förmåga att hantera olika situationer.

Särskilt viktigt blir detta i en utmanande tid där valarbetares vardag innebär att utsättas för hot och trakasserier. Rapporter och nyhetsartiklar vittnar om ett ökande antal hot som innebär att valadministrationens tjänstepersoner många gånger slutar i förtid till följd av dessa:

“One week after the 2020 presidential election, Tina Barton, who as the clerk of Rochester Hills, Mich., oversaw voting there, sat down at her desk, coffee in hand, and listened to her voice mail messages.

The first one, she recalled, made every muscle in her body tense and left her hands shaking: A man who did not give his name made a series of profanity-laden threats and told her that people were coming for her and her family and that she deserved a knife to her throat.”

Ovanstående stycke är hämtat från artikeln *“Election Workers Face Flood of Threats, but Charges Are Few”*, New York Times, 2024-04-13. Citatet visar att läget är allvarligt.

Valkansliet har i kontakt med den centrala valadministrationen i Saint Louis och bjudits in för utbyte tjänstepersoner emellan före, under och efter valet den 5 november 2024. Ett detaljerat program kommer presenteras så snart det är klart.

Valkansliets bedömning

Valkansliets uppdrag är att värna valets genomförande och säkerställa rättvisa, korrekta, tillgängliga och transparenta val. Demokrati bygger på förtroende att valen genomförs på ett korrekt sätt, och att man kan lita på resultatet för att våra folkvalda ska få legitimitet för sina beslut.

Valkansliet ser en omvärld som förändras snabbt och där exempelvis rapporten från International IDEA, [The Global State of Democracy 2023: The New Checks and Balances](#) visar på att demokratin i stora delar av världen, inklusive i Europa, är på tillbakagång. Även om den svenska demokratin är stark, så finns det stora utmaningar och demokrati är inget som vi kan ta för givet.

Frågan om säkerheten i valen är mer aktuell än någonsin med dagens förändrade säkerhetsläge. Säkerheten i valen är också ett område där behovet av förändrade arbetssätt och utveckling av verksamheten ständigt behöver ses över och ifrågasättas. Detta ställer stora krav på valkansliets organisation i planering och förberedelse av val.

Valkansliet har under lång tid varit engagerat, såväl nationellt som internationellt, och följer utvecklingen i omvärlden noga. Studiebesök av valobservatörer och kollegor från andra länder och städer är ett sätt att stärka valens legitimitet genom att öppet visa hur valen genomförs och hur valresultatet tas fram.

Valkansliets fortsatta omvärldsbevakning inom val- och demokratiområdet och internationella samarbeten är en förutsättning för kansliets möjlighet att värna och utveckla verksamheten samt för att skapa en trygg och robust organisation. Konferenser med andra valorganisationer och studiebesök i samband med val i andra länder ger valkansliet kunskap och erfarenheter genom utbyte av idéer, färdigheter och verktyg för att kunna överväga och pröva dessa i våra egna organisation.

Valsystemen i Sverige och USA skiljer sig på många sätt. Samtidigt finns det flera likheter vad gäller valets utmaningar. Det handlar exempelvis om rekrytering av valarbetare, transporter och logistik, material och utveckling av system och hjälpmedel, tillgängligheten i valen och säkerhetsfrågorna; hur vi kan arbeta för säkrare och tryggare val för både väljare och medarbetare?

Val är en industri i USA, vilket är intressant i sig. Det innebär att valadministrationen ständigt arbetar på att utveckla nya produkter för att stödja verksamheten. Det pågår också en mycket negativ utveckling i landet med större misstro och ifrågasättande kring valens genomförande. Genom att studera genomförandet av val på plats kan vi dra nytta av andra länders erfarenheter och metoder för att arbeta med att stärka kansliets egen förmåga att hantera olika situationer.

Valkansliet bedömer att studieresan för kansliets tjänstepersoner till Saint Louis bör genomföras. De utbyten och relationer som skapats vid tidigare besök och resor bedöms som mycket värdefulla i avseende att fördjupa kunskapen om valarbete och driva utveckling i valens olika processer.

Frida Nowotny
Valchef